

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYSIŲ REGULIAVIMO TARNYBA

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos
ministerijai

Į 2022-12-20 Nr. 12-01-2150

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT), pagal kompetenciją įvertinusi Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos 2022 m. gruodžio 20 d. raštu Nr. 12-01-2150 išvadoms gauti pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 5 d. nutarimo Nr. 23 „Dėl Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), teikia šias pastabas.

Nutarimo projektu nauja redakcija dėstomo Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašo 1.8 papunktyje numatoma, kad valstybinės mobilizacinės užduotys gyvybiškai svarbiai valstybės funkcijai „Valstybės gynyba“ atlikti, be kita ko, apima užduotį „*Lietuvos Respublikos susisiekties ministerijai ir Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai – užtikrinti universaliosios pašto paslaugos ir universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų, teikiamų ir fiksuotoje vietoje, ir mobiliojo ryšio tinklais, teikimą*“.

1. Pažymėtina, kad universaliųjų paslaugų instituto pagrindinė ir esminė paskirtis yra visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimas ir socialinės atskirties mažinimas įprastomis valstybės funkcionavimo sąlygomis, bet ne tam tikrų paslaugų teikimo užtikrinimas kritiniais valstybei laikotarpiais, tokiais kaip karas, mobilizacija ar įvairios ekstremaliosios situacijos.

Kaip nurodoma Direktyvos (ES) 2018/1972¹ preambulės 212 konstatuojamojoje dalyje, universalioji elektroninių ryšių paslauga – „viena iš priemonių užtikrinti galimybę visiems galutiniams naudotojams naudotis bent minimalaus rinkinio elektroninių ryšių paslaugomis, kurios yra įperkamos vartotojams, *kai kyla socialinės atskirties rizika, kad be prieigos prie tokių paslaugų piliečiai negalės visapusiškai dalyvauti socialiniame ir ekonominiame visuomenės gyvenime*“. Tuo tarpu Direktyvos 2008/6/EB² preambulės 21 konstatuojamojoje dalyje pažymima, kad universaliosiomis pašto paslaugomis „iš esmės garantuojama, kad pašto siuntos *kiekvieną darbo dieną būtų bent vieną kartą surenkamos ir vieną kartą pristatomos* į kiekvieno fizinio ar juridinio asmens namus ar patalpas, net ir atokiose ar retai apgyvendintose vietovėse“. Atitinkamai, tokia universaliųjų paslaugų koncepcija atsispindi ir kitose pirmiau minėtų direktyvų nuostatose, kurios yra perkeltos į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 3 straipsnio 78 dalimi, universaliosios elektroninių ryšių paslaugos – minimalus skaičius *nustatytos kokybės* elektroninių ryšių paslaugų, kurios *už prieinamą kainą* turi būti *teikiamos* Lietuvos Respublikos teritorijoje *visiems tokias paslaugas pageidaujantiems gauti* viešųjų elektroninių ryšių paslaugų vartotojams. Elektroninių ryšių įstatymo 37 straipsnis įtvirtina universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimo reglamentavimą ir nustato, kad *visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje* turi būti užtikrintas šių universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimas – kalbinio ryšio paslaugų, teikiamų fiksuotoje

¹ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas.

² 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/6/EB, iš dalies keičiančios Direktyvą 97/67/EB, siekiant visiško Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos suformavimo.

vietoje, ir pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugų, teikiamų fiksuotoje vietoje, paslaugų teikimas.

Tuo tarpu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pašto įstatymo 3 straipsnio 22 dalimi, universalioji pašto paslauga – teisės aktų *nustatytos kokybės* pašto paslauga, kuri *už prieinamą kainą* turi būti teikiama *visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje visiems tokių paslaugą pageidaujantiems gauti* naudotojams. Pagal pašto įstatymo 14 straipsnio 1 dalį, visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje turi būti užtikrintas šios universaliosios pašto paslaugos teikimas: iki 2 kg pašto siuntų ir iki 10 kg pašto siuntinių surinkimas, rūšiavimas, vežimas ir pristatymas; registruotųjų ir įvertintųjų pašto siuntų surinkimas, rūšiavimas, vežimas ir pristatymas; iki 20 kg pašto siuntinių, gautų iš kitų valstybių narių, pristatymas.

Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas nuostatas, RRT vertinimu, universaliųjų paslaugų institutas nėra tinkama priemonė, siekiant užtikrinti ryšį mobilizacijos metu ar valstybinių mobilizacinių užduočių įgyvendinimui. Tikėtina, kad mobilizacijos metu nebūtų lūkesčio, galimybės ir (ar) poreikio teikti universaliųjų paslaugų, kaip jos suprantamos pagal Elektroninių ryšių įstatymą bei Pašto įstatymą, ir (ar) vykdyti visų iš teisės aktų universaliųjų paslaugų teikėjams kylančių pareigų (pvz., užtikrinti nustatytą universaliųjų paslaugų kainų lygį, laikytis universaliųjų paslaugų kokybės reikalavimų, teikti atitinkamas ataskaitas ir pan.). Tikėtina, kad mobilizacijos metu būtų lūkestis, jog bus užtikrintas ne visų universaliųjų paslaugų visiems tokias paslaugas pageidaujantiems gauti naudotojams teikimas, bet tam tikrų bazinių elektroninių ryšių ir pašto paslaugų teikimas, prioritetą teikiant pirmiausia mobilizacijos tikslų įgyvendinimui ir gyvybiškai svarbios valstybės funkcijos „Valstybės gynyba“ užtikrinimui, o ne įprastiems elektroninių ryšių ir pašto paslaugų naudotojų poreikiams patenkinti.

Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad Elektroninių ryšių įstatymo 97 straipsnio 2 dalyje jau yra įtvirtinta, kad „*siekdama pasirengti visuotinei mobilizacijai, valstybės gynybai, užtikrindama valstybės ir visuomenės saugumą, <...> Vyriausybė ar Susisiekimo ministerija įstatymų bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka gali duoti ūkio subjektams, teikiantiems elektroninių ryšių tinklus ir (arba) elektroninių ryšių paslaugas, taip pat aparatūros ir įrenginių savininkams ar naudotojams privalomus nurodymus, užduotis ir užsakymus apsaugoti ir palaikyti reikalingus elektroninių ryšių tinklus, taip pat juos sujungti ir prireikus apriboti visuomenės galimybę naudotis elektroninių ryšių tinklais.*“

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina papildomai įvertinti Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašo 1.8 papunktyje nustatomą mobilizacinę užduotį, kad siektinos užtikrinti elektroninių ryšių ir pašto paslaugos atitiktų realius ir būtinus poreikius pirminiam tikslui įgyvendinti, t. y. gyvybiškai svarbiai valstybės funkcijai „Valstybės gynyba“ užtikrinti. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad šiame papunktyje nurodytos 2 institucijos, lieka neaišku, kokia apimtimi ir kokius aspektus turėtų užtikrinti kiekviena iš nurodytų institucijų.

2. Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 9 punkte įtvirtinta, kad: žemesnės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės galios teisės aktams; *įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai negali* pakeisti įstatymo ir *sukurti naujų bendro pobūdžio taisyklių*, kurios savo galia konkuruotų su įstatymo normomis, *taip pat negali praplėsti ar susiaurinti įstatymuose numatyto teisinio reguliavimo*. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Nutarimo projektu negali būti keičiamas ir plečiamas Elektroninių ryšių įstatyme įtvirtintas universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų reglamentavimas.

Elektroninių ryšių įstatymo 37 straipsnio 1 dalis, įtvirtinanti, kokių universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimas turi būti užtikrintas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, į Lietuvos nacionalinę teisę perkelia Direktyvos (ES) 2018/1972 84 straipsnio 1 dalį, numatančią, jog „*valstybės narės užtikrina, kad jų teritorijoje visiems vartotojams <...> būtų suteikta galimybė naudotis prieinama pakankama plačiajuostės interneto prieigos paslauga ir kalbinio ryšio paslaugomis <...> fiksuotoje vietoje.*“ Direktyvoje (ES) 2018/1972 nedetalizuojama technologija, kuria turi būti užtikrintas universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimas. Tačiau, vadovaujantis

Direktyvos (ES) 2018/1972 3 straipsnio 4 dalies c punktu, valstybės narės, siekdamos šioje direktyvoje nurodytų tikslų, įskaitant ir skatindamos junglumą, *privalo taikyti „Sąjungos teisę technologijų atžvilgiu neutraliai“*. Technologinis neutralumas universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų kontekste yra aiškiai pabrėžiamas ir Direktyvos (ES) 2018/1972 preambulės 214 bei 230 konstatuojamosiose dalyse, įtvirtinančiose, kad *„neturėtų būti jokių suvaržymų dėl techninių priemonių, kuriomis fiksuotoje vietoje teikiamos tinkamos plačiajuostės interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugos, leidžiant naudoti ir laidines, ir belaides technologijas, ir jokių suvaržymų dėl priemonių, kuriomis įmonės vykdo kai kuriuos ar visus įpareigojimus teikti universalias paslaugas“*.

Atsižvelgiant į tai, Nutarimo projektu nauja redakcija dėstomo Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašo 1.8 papunktyje atsisakytina Elektroninių ryšių įstatyme numatytą reglamentavimą nepagrįstai išplečiančių žodžių *„teikiamų ir fiksuotoje vietoje, ir mobiliojo ryšio tinklais“*.

